

**Халилова Э.М.**

## **ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ТПР И СЭЗ В АВТОНОМНОЙ РЕСПУБЛИКЕ КРЫМ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОЦИАЛЬНО – ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ РЕГИОНА**

Одним из направлений, способствующих социально-экономическому развитию регионов, является создание территориальных приоритетного развития и свободных экономических зон. В начале рыночных и структурных преобразований в народном хозяйстве Украины инициатива по созданию СЭЗ принадлежала Закарпатской, Одесской, Черновицкой, Харьковской, Днепропетровской областям и Автономной Республике Крым. Этапными в деле формирования СЭЗ в Украине стали 1992 г., когда был принят Закон «О взаимных основах создания и функционирования специальных (свободных) экономических зон», и 1994 г. - год утверждения Кабинетом министров Украины Концепции создания СЭЗ.

Территории, на которых создаются СЭЗ и ТПР, должны отвечать следующим требованиям:

1. Иметь благоприятное транспортно-географическое расположение;
2. Размещаться вблизи или иметь развитую сеть коммуникаций;
3. Быть приближенными к государственной границе Украины;
4. Иметь достаточный ресурсный потенциал;
5. Быть обеспеченными объектами производственной и социальной инфраструктур;
6. Не иметь ограничений экономического характера.

Указанным критериям создания и расположения СЭЗ, отвечает и наш регион, Автономная Республика Крым, на территории которой действует 7 ТПР и 1 СЭЗ «Порт Крым». По состоянию на 01.01.2004г. Советом по вопросам территориального приоритетного развития действуют 43 проекта общей стоимостью 208,4 млн. долл. США. За весь период существования ТПР на территории АРК сметная стоимость инвестиционных проектов увеличилась почти в 42 раза. Объемы инвестирования предприятий полуострова реализующих инвестиционные проекты, занимают среди регионов Украины 5-е место после Донецкой, Закарпатской, Харьковской и Львовской областей и составляют 7,8%. С начала реализации инвестиционных проектов в экономику АРК поступило 58% средств, предусмотренных инвестиционными проектами (121,1 млн. долл. США)

Реализация утвержденных проектов позволила решить ряд социальных вопросов, связанных с развитием инфраструктуры ТПР и положительно повлияла на социально-экономическое положение регионов, для которых характерен высокий уровень безработицы. По состоянию на 1 января 2004 г. создано 2197 новых рабочих места и сохранено 14225 рабочих мест. Среднемесячная заработная плата в истекшем году на 7% выше предусмотренной на год.

Из вышесказанного можно сделать следующий вывод. Несмотря на существование в Украине несовершенной нормативно-правовой базы по вопросам СЭЗ и ТПР, введение специального режима инвестиционной деятельности в АРК позволило достичь поставленных целей:

1. Остановка падения объемов промышленного производства (объемы производства товаров и услуг в 2003 году по сравнению с 2002 годом увеличились в 2 раза);
  2. Обеспечение притока в регион инвестиционных ресурсов;
  3. Обеспечение проведения реконструкции и технического перевооружения имеющегося производственного потенциала, улучшение ассортимента и качества выпускаемой продукции;
  4. Облегчение проблемы занятости населения;
- Об эффективности работы ТПР в Крыму свидетельствует положительное сальдо платежей в бюджет (120,8 млн. грн.) и налоговых льгот (110 млн. грн.).

Таким образом, существование специального режима инвестиционной деятельности в АРК на сегодняшний день является оправданным.

**Харламова Г.О.**

## **ТЕОРЕТИЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ КРАЇНИ**

У процесі світової боротьби за обмежений ресурс – інвестиційний капітал - важливим завданням нашої держави при реалізації зовнішньо-економічної політики щодо інвестиційної діяльності є *маркетингове позиціонування інвестиційних об'єктів* в умовах глобальної інтеграції ринків капіталів. Потрібно зрозуміти, що об'єкт інвестування на рівні країни – чи то регіон, чи то економічна діяльність, чи галузь промисловості, або проект – є товаром на ринку капіталів, хоча й специфічним. Тому для зростання попиту на такі „товари” потрібна виважена, чітко побудована маркетингова стратегія їх просування. Потрібно чітко зрозуміти, що головною метою інвестиційної стратегії України має бути формування позитивного іміджу України в очах інвесторів, і лише в другу чергу – безпосереднє збільшення надходжень іноземних інвестицій (що з економічної логіки буде результатом досягнення головної мети). Економіці України необхідні ефективні інвестиції, а не просте „тактичне” збільшення інвестиційних надходжень.

Маркетинг країни можна описати трьома **основними методами інвест-промоушену**:

- розробка іміджу (країна, як і будь-який товар, має бути відома у світі, бажано своїми перевагами);
- генерування внутрішніх інвестицій (успішний маркетинг країни полягає у позиціонуванні інвестиційних об'єктів країни не тільки для іноземців, а й для внутрішніх інвесторів);
- супутні послуги інвестору (перед-інвестиційні рішення; послуги по виконанню інвестиційних проектів; пост-інвестиційні послуги).

Країни можуть приваблювати інвестиції декількома шляхами:

1. лібералізація умов для доступу та роботи іноземних інвесторів;
2. промоушн країни загалом (без намагання привабити окремі види інвестицій);
3. промоушн об'єктів країни селективно, фокусуючись на окремих видах економічної діяльності, технологіях чи інвесторах.

Маркетинг залучення інвестицій (зокрема, прямих іноземних інвестицій) має поєднувати й оптимально пов'язувати вирішення 2-х принципових питань:

- з одного боку, максимально сприяти залученню іноземних інвестицій,

- з іншого – забезпечувати реалізацію інтересів української економіки.

За умов, коли у ближчій перспективі практично неможливо створити загальні сприятливі умови для суттєвої активізації іноземної інвестиційної діяльності в Україні, зусилля повинні акцентуватися на формуванні ефективних механізмів її *селективного регулювання*. Серед факторів, що зумовлюють доцільність такого підходу, слід відзначити:

- вичерпність потенціалу преференційного режиму для іноземних інвесторів, відсутність прямої кореляції між посиленням стимулюючих заходів та масштабами і, особливо, результативністю іноземної інвестиційної діяльності;
- негативний вплив на мотивацію іноземних інвесторів практики багаторазових змін у загальному нормативно-правовому регулюванні;
- наявність обґрунтованих національних пріоритетів реалізації іноземних інвестицій, елементів диференційованого підходу до їх залучення та регулювання у теорії та практиці господарювання.

Для збільшення здатності української економіки приваблювати інвестиційний капітал було б необхідним покращити загальне інвестиційне середовище в країні за рахунок розвитку інвестиційної інфраструктури, відповідного підбору кваліфікованих кадрів та тренінгових програм для них. Інституційна система інвестиційного промоушену також потребує значних змін: єдинна, більш незалежна та ініціативна організація має бути створена і сконцентрована виключно на інвестиційному промоушені країни.

**Черкасова А.В.**

### **СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РАЗВИТТЯ: ТОВАР И ФАКТОР НА РЫНКЕ ВЫСОКИХ ТЕХНОЛОГИЙ УКРАИНЫ**

Ужесточение конкуренции на мировом рынке приводит к увеличению роли фактора инновационной деятельности его участников, поскольку именно инновации способны обеспечить предприятию долгосрочную конкурентоспособность на основе его способности осваивать высокие технологии и создавать с их помощью новые продукты.

Учитывая особенности политико-экономической ситуации в Украине, можно говорить о важности для иностранного инвестора фактора стратегии инновационного развития экономики отрасли, предприятия, созвучной со стратегией НИОКР потенциального инвестора [1].

Иностранным инвесторам необходима аналитическая информация, которая позволит составить четкую картину инновационного развития государства, отрасли, конкретного предприятия. Аналитической базой, по мнению автора, может являться система показателей, формирующая критерии отбора инвестиционно-инновационных проектов. Стратегия инновационного развития и указанная система показателей взаимосвязаны, и в зависимости от уровня интересов инвестора должны содержать:

- на уровне государства: величину ВВП, сальдо внешнеторгового оборота, систему защиты интеллектуальной собственности, характеристику рынка патентов и патентных услуг, информацию о потенциальных участниках национального рынка высоких технологий;
- на уровне отрасли: долю отрасли в ВВП, долю продукции отрасли на экспорт, количество предприятий отрасли, осуществляющих НИОКР, наличие инновационной инфраструктуры отрасли;
- на уровне предприятия: рентабельность собственного капитала, рентабельность необоротных активов и инвестиций, подготовленность специалистов в области инновационного маркетинга, внешнеэкономических связей, управления передачей технологий и специальных научно-технических знаний.

Из рекомендуемой системы показателей видно, что на конкурентный статус предприятия значительное влияние оказывает привлекательность отрасли, в которой оперирует предприятие. Подобная зависимость объясняется варьированием показателя значимости инновационной стратегии для иностранного инвестора в конкретных отраслях экономики: финансовая и банковская деятельности – 23,8 %; мебельная, целлюлозно-бумажная промышленности – 22,6 %, связь и транспорт – по 21,3 % [2]. Определение стратегии инновационного развития является первым этапом подготовки предприятия к привлечению иностранных инвестиций, где ключевые позиции занимают качественные производственные возможности предприятия, а также совокупность целей, отображающих интересы иностранных инвесторов в стране и конкретной отрасли [3, с.21].

Таким образом, наличие определяющего стратегического фактора инновационного развития предприятия является необходимым условием привлечения иностранных инвестиций в наукоемкие отрасли экономики Украины. Предложенная система показателей может являться основой формирования государственной стратегии развития инноваций и привлечения профессиональных иностранных инвесторов в отрасли высоких технологий национального рынка.

#### **Источники и литература**

1. Деревянко Е., Лагода Т. Техническое обновление // Бизнес. – 2002. - № 8/23.02.04. – С.63-65.
2. Охрименко Д. Как и чем привлечь инвестора // Украинская инвестиционная газета. – 2003. - № 50. – С.8-11.
3. Попков В.П., Семенов В.П. Организация и финансирование инвестиций. – СПб: Питер, 2001. – 224 с.: ил.

**Чайка-Петегрич Л.Б.**

### **ТЕНДЕНЦІЇ НАКОПИЧЕННЯ НЕЛЕГАЛЬНИХ МІГРАНТІВ В УКРАЇНІ.**

Нелегальна міграція залишається однією з ключових проблем сучасної міжнародної спільноти. Цей феномен став невід’ємним елементом світу, що переживає стрімку глобалізацію. Повне подолання нелегальної міграції як протиправного явища є практично неможливим. В той же час ступінь поширення даного явища в Україні є настільки високим, що за рівнем міграційного навантаження Україна займає одне з найперших місць у Європі.

За даними Державної прикордонної служби України кількість незаконних мігрантів, виявлених органами охорони кордону, збільшилась у першому кварталі 2003 року в 1,4 рази (2003 р. – 1241 особа, 2002 р. – 874). Органами МВС з початку 2003 року затримано 325 мігрантів. Серед незаконних мігрантів основну кількість (88%) становили громадяни Індії, Китаю, Авганістану, Пакистану, В’єтнаму, Ірану, Іраку, Бангладеш, Сирії. Частка категорій виявлених нелегальних мігрантів за громадянством: Китай – 25%; Індія – 25%; Пакистан – 7%; Афганістан – 7%; Ірак – 6%; В’єтнам – 5%; Бангладеш – 5%; Іран – 4%; Сирія – 3%; Інші країни – 13%.